

Bezpłatny poradnik

ABC restrukturyzacji

**Sprawdź, zanim
się zdecydujesz.**

Liczba postępowań restrukturyzacyjnych rośnie z roku na rok – w ciągu ostatnich pięciu lat zwiększyła się czterokrotnie, z nieco ponad 465 w 2019 r. do ponad 4200 w 2023 r. Wzrostowi sprzyja nie tylko pogarszająca się koniunktura, ale też rosnąca świadomość na temat istoty i zalet restrukturyzacji.

Wbrew obiegowej opinii, nie jest ona krokiem na drodze do upadłości, ale procesem mającym jej zapobiec i przywrócić firmie finansową stabilność.

Rosnąca popularność restrukturyzacji przyniosła również wysyp samozwańcych specjalistów, którzy obiecują szybkie oddłużenie za słoną opłatą. Ich zapewnienia nie mają nic wspólnego z realiami procesu restrukturyzacji, który jest wieloetapowy, wymaga czasu i otwartości na dialog.

Powodzenie restrukturyzacji to często być albo nie być dla firmy. To szczególnie ważne w branżach wrażliwych na wahania terminów płatności, w tym dla sektora TSL.

Do podjęcia świadomej decyzji o rozpoczęciu restrukturyzacji konieczna jest wiedza. W naszym poradniku omawiamy wszystkie najważniejsze kwestie związane z tym procesem, od zasad i podstaw prawnych, przez rodzaje postępowań, ich przebieg i skutki, aż po wpływ procesu restrukturyzacji na funkcjonowanie firmy, w tym jej potencjalnie negatywne konsekwencje, które również trzeba mieć na uwadze.

Opisując możliwie jak najszersze spektrum zagadnień związanych z procesem restrukturyzacji, chcemy wesprzeć przedsiębiorców w podjęciu decyzji, która może zaważyć na przyszłości ich biznesu.

Maciej Maroszyk

dyrektor operacyjny w TC Kancelaria Prawna

Spis treści

1. Restrukturyzacja i jej rodzaje

- Podstawy prawne restrukturyzacji
- Rodzaje restrukturyzacji
- Propozycje układowe

2. Postępowanie o zatwierdzenie układu

3. Przyspieszone postępowanie układowe

4. Postępowanie układowe

5. Postępowanie sanacyjne

6. Egzekucja z przedmiotu zabezpieczenia w restrukturyzacji

- Prawo o egzekucji kontra wierzytelności z zastawem
- Zawieszenie postępowania egzekucyjnego
- Odmienność postępowania o zatwierdzenie układu
- Czas nie sprzyja dłużnikom

7. Jaki wpływ na naliczanie odsetek ma otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego?

- Odsetki ustawowe ujęte w układzie w postępowaniu restrukturyzacyjnym
- Nota 40 EUR a postępowanie restrukturyzacyjne
- Czy wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych?

8. Restrukturyzacja

a odpowiedzialność członków zarządu

- Czym jest niewypłacalność?
- Niewypłacalność spółki kapitałowej a odpowiedzialność członków zarządu
- Jak restrukturyzacja wpływa na sytuację zarządu spółki?
- Dla członków zarządu kluczowy jest czas
- Wniosek o upadłość jako dodatkowe zabezpieczenie

9. Czy postawa doradcy restrukturyzacyjnego może mieć wpływ na skuteczne zawarcie układu?

- Kim jest doradca restrukturyzacyjny?
- Jakie są obowiązki doradcy restrukturyzacyjnego?
- Czy postawa doradcy restrukturyzacyjnego wpływa na skuteczne zawarcie układu?
- Dobry doradca jest na wagę złota

10. Jakie są alternatywy dla restrukturyzacji?

- Porządki w finansach
- Indywidualne negocjacje

Restrukturyzacja i jej rodzaje

Częstym błędem w postrzeganiu restrukturyzacji jest mylenie jej z upadłością, choć to dwa różne postępowania.

O upadłości mówimy, kiedy przedsiębiorca nie jest w stanie uregulować swoich zobowiązań wobec wierzycieli przez ponad trzy miesiące, a jego długi przerastają majątek firmy.

Procedura restrukturyzacyjna zostaje wszczęta po to, żeby uchronić przedsiębiorstwo przed ogłoszeniem upadłości. Restrukturyzacja pomaga przywrócić płynność i ustabilizować sytuację finansową firmy.

Podstawy prawne restrukturyzacji

W polskim systemie prawnym restrukturyzacji poświęcono odrębny akt prawny, czyli Ustawę Prawo Restrukturyzacyjne. Opisano w nim zasady zawierania przez dłużnika układu z wierzycielami oraz poszczególne etapy postępowania.

Prawo restrukturyzacyjne ma pierwszeństwo przed prawem upadłościowym.

Sąd upadłościowy wstrzymuje rozpoznanie wniosku o upadłość do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku restrukturyzacyjnego.

Poszczególne rodzaje postępowań restrukturyzacyjnych różni:

- zakres ochrony dłużnika przed działaniami windykacyjnymi wierzycieli,
- ograniczenie zarządu nad przedsiębiorstwem,
- zakres restrukturyzacji jego majątku,
- sposób zarządzania firmą,
- kwestie zatrudnienia.

Rodzaje restrukturyzacji

Prawo przewiduje możliwość zawarcia układu w drodze jednego z czterech postępowań restrukturyzacyjnych:

- 1) postępowania o zatwierdzenie układu;
- 2) przyspieszonego postępowania układowego;
- 3) postępowania układowego;
- 4) postępowania sanacyjnego.

Propozycje układowe

Wspólnym elementem wszystkich postępowań jest układ, czyli restrukturyzacja zobowiązań dłużnika za zgodą odpowiedniej większości wierzycieli.

Ustawa nie precyzuje, jak mają wyglądać propozycje układowe, ale podaje przykłady, które dłużnik może wykorzystać w wybranym postępowaniu:

- odroczenie terminu wykonania, czyli ustalenie nowego terminu zapłaty zobowiązań,
- rozłożenie spłaty na raty, dzięki czemu mniejszymi wpłatami dłużnik może zredukować zadłużenie,
- zmniejszenie wysokości, czyli umorzenie części zobowiązań dzięki porozumieniu się wierzyciela i dłużnika,
- zmianę, zamianę lub uchylenie prawa zabezpieczającego określoną wierzytelność, czyli zmiana w sposobie ustanowienia zabezpieczenia na majątku dłużnika, np. przeniesienie hipoteki na inną nieruchomości, co pozwoli na jej sprzedaż i zaspokojenie roszczeń,
- konwersja wierzytelności na udziały lub akcje spółki.

Postępowanie o zatwierdzenie układu

Postępowanie o zatwierdzenie układu jest najczęstszą formą restrukturyzacji wybieraną przez przedsiębiorstwa.

Aby je rozpocząć, muszą być spełnione odpowiednie przesłanki:

1. Dłużnik powinien posiadać tzw. zdolność restrukturyzacyjną, którą mają m.in. przedsiębiorcy w rozumieniu kodeksu cywilnego (również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą), spółki kapitałowe nieprowadzące działalności gospodarczej, wspólnicy spółek partnerskich oraz wspólnicy spółek osobowych ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem.
2. Sytuacja firmy świadczy o istnieniu stanu niewypłacalności lub zagrożenia niewypłacalnością,
3. Suma spornych wierzytelności (tych, które dłużnik kwestionuje) uprawniających do głosowania nad układem nie przekracza 15% sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem.

Pierwszym krokiem w postępowaniu o zatwierdzenie układu jest znalezienie doradcy restrukturyzacyjnego i podpisanie z nim umowy. Jest to konieczne do przeprowadzenia całej procedury, a doradca restrukturyzacyjny musi spełniać wymogi zgodne z art. 24 Prawa Restrukturyzacyjnego.

Doradca restrukturyzacyjny przejmuje rolę nadzorcy, która w tym rodzaju postępowania jest znacząca i obejmuje m.in.:

- pomoc w przygotowaniu planu restrukturyzacyjnego i propozycji układowych,
- sporządzenie listy wierzytelności bezspornych i spornych,
- przygotowanie spisu umów o podstawowym znaczeniu dla prowadzenia firmy dłużnika, które nie będą mogły być wypowiedziane,
- zbieranie głosów do propozycji układu, dbając o prawa wierzycieli,
- złożenie sprawozdania o możliwości wykonania układu.

Po zawarciu umowy dłużnik wraz z nadzorcą muszą wyznaczyć dzień układowy. **Dzień ten oddziela zobowiązania objęte układem (powstałe przed nim) od tych, które powstały później.** Od daty ogłoszenia dnia układowego zaczyna obowiązywać ustawowa ochrona majątku dłużnika, co oznacza m.in.:

- zawieszenie postępowań egzekucyjnych,
- zakaz wszczynania nowych postępowań egzekucyjnych,
- zakaz wypowiedania umów kluczowych dla przedsiębiorstwa (np. umów najmu, leasingu, umów kredytów i linii kredytowych itp.),
- brak konieczności spłaty wierzytelności objętych układem w czasie trwania postępowania, ale również brak zakazu spłaty poszczególnych zobowiązań.

Zobowiązania podjęte po dniu układowym muszą być spłacane na bieżąco.

Dzień układowy musi być ustalony najwcześniej trzy miesiące przed złożeniem wniosku o zatwierdzenie układu i najpóźniej dzień przed jego złożeniem.

Nadzorca nie może ogłosić dnia układowego w sytuacji, gdy zachodzą przesłanki zgodnie z art. 226a ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego:

- jeżeli w ciągu ostatnich dziesięciu lat dłużnik prowadził postępowanie o zatwierdzenie układu, w którym dokonano obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego,
- w ciągu ostatnich dziesięciu lat umorzono postępowanie restrukturyzacyjne prowadzone wobec dłużnika, z wyjątkiem sytuacji, gdy umorzenie postępowania restrukturyzacyjnego nastąpiło za zgodą rady wierzycieli.

Dzień układowy musi zostać obwieszczony przez nadzorcę w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, gdzie również umieszcza on całą dokumentację dotyczącą postępowania.

Dzięki temu dostęp do akt mają wszystkie zainteresowane podmioty, które w każdej chwili są w stanie zweryfikować aktualny etap postępowania. Tutaj też wierzyciele mogą sprawdzić, czy ich należność znalazła się w spisie wierzytelności objętych układem.

Dłużnik ma 4 miesiące od dnia ogłoszenia o ustaleniu dnia układowego do złożenia wniosku o zatwierdzenie układu.

Po sporządzeniu finalnej listy wierzytelności oraz propozycji układowych to nadzorca organizuje głosowanie wśród wierzycieli nad układem. Może to się odbyć w formie zbierania głosów lub zwołania zgromadzenia wierzycieli.

Propozycję układu uznaje się za przyjętą, gdy zagłosuje za nią większość wierzycieli, którzy oddali ważny głos, mających łącznie co najmniej dwie trzecie sumy wierzytelności przystępujących głosującym wierzycielom.

Nadzorca układu po głosowaniu stwierdza przyjęcie lub brak przyjęcia układu i odnotowuje ten fakt w protokole. Należy pamiętać, że głos wierzycieli jest ważny tylko 3 miesiące od dnia jego oddania. Jeśli przed upływem tego terminu do sądu nie wpłynie wniosek o zatwierdzenie układu, to traci on swoją ważność.

Kolejnym krokiem jest przygotowanie sprawozdania końcowego, które jest częścią wniosku dłużnika o zatwierdzenie układu.

Dłużnik składa wniosek o zatwierdzenie układu do sądu rejonowego za pośrednictwem KRZ.

Na podstawie przedstawionych akt i dokumentów sąd decyduje czy układ zostaje zatwierdzony, czy odrzucony. Jeśli zostanie zatwierdzony, to dłużnik przystępuje do wykonania układu.

Sąd wydaje postanowienie o zatwierdzeniu układu w ciągu 2 tygodni od dnia złożenia wniosku.

Prawo nie pozwala na przeprowadzenie postępowania o zatwierdzenie układu wobec deweloperów i emitentów obligacji, chyba że układ dotyczy tylko części wierzytelności, nie obejmując tych związanych z nabywcami projektów deweloperskich i wierzytelności zabezpieczonych na nieruchomościach, gdzie są prowadzone te projekty, ani wierzytelności z emisji obligacji.

Przyspieszone postępowanie układowe

Przyspieszone postępowanie układowe to uproszczona forma restrukturyzacji, która pozwala dłużnikowi na szybkie zawarcie układu z wierzycielami.

Można je stosować, gdy suma wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem **nie przekracza 15%**. Cały proces, zakładając najlepszy scenariusz, powinien trwać około 2-3 miesiące.

Przyspieszone postępowanie układowe rozpoczyna się od złożenia do sądu przed dłużnika lub jego pełnomocnika wniosku o otwarcie postępowania. Sąd rozpatruje wniosek na podstawie

dokumentów na posiedzeniu niejawnym i powinien podjąć decyzję w ciągu tygodnia od złożenia wniosku. Po otwarciu postępowania sąd wyznacza nadzorcę sądowego, który informuje wierzycieli i przygotowuje niezbędne dokumenty, takie jak plan restrukturyzacji i spis wierzytelności.

Dłużnik może nadal zarządzać firmą, ale większe decyzje, czyli takie, które przekraczają zakres kompetencji zwykłego zarządu, wymagają zgody nadzorcy. W przypadku wystąpienia okoliczności wskazanych w ustawie sąd może jednak powołać zarządcę.

Od momentu otwarcia postępowania majątek dłużnika staje się częścią masy układowej. Dłużnik musi udostępnić nadzorcy wszystkie dokumenty dotyczące firmy i majątku.

O otwarciu postępowania zawiadamia się właściwą jednostkę urzędu skarbowego i ZUS lub KRUS, a także inne znane organy egzekucyjne prowadzące postępowania egzekucyjne przeciwko dłużnikowi.

Sędzia-komisarz wyznacza termin zgromadzenia wierzycieli w celu głosowania nad układem.

Układ zostaje przyjęty, gdy zagłosuje za nim większość głosujących wierzycieli, którzy oddali ważny głos, mających łącznie co najmniej dwie trzecie sumy wierzytelności.

Na zgromadzeniu wierzycieli, w przyspieszonym postępowaniu układowym głosuje się nie tylko nad układem. Zatwierdza się także spis wierzytelności, bez możliwości składania sprzeciwów co do umieszczenia bądź pominięcia wierzytelności.

Po zaakceptowaniu układu przez wierzycieli sędzia-komisarz wyznacza rozprawę do rozpatrzenia układu. Jeśli sąd zatwierdzi układ, postępowanie się kończy. Nadzorca monitoruje wykonanie układu, składając co trzy miesiące sprawozdania do sądu. Po zakończeniu realizacji sąd wydaje postanowienie o wykonaniu układu.

Z dniem otwarcia postępowania zawieszeniu ulegają postępowania egzekucyjne dotyczące wierzytelności objętych z mocy prawa układem, a ich wszczęcie po otwarciu postępowania jest niedopuszczalne.

Postępowania egzekucyjne dotyczące wierzytelności nieobjętych z mocy prawa układem mogą zostać zawieszane na okres 3 miesięcy, a wierzyciel zabezpieczony rzeczowo na majątku dłużnika może po upływie tego okresu prowadzić egzekucję wyłącznie z przedmiotu zabezpieczenia.

Postępowanie układowe

Postępowanie układowe jest dla dłużników z wieloma spornymi wierzytelnościami, którzy odpowiednio wcześniej uświadomili sobie trudności finansowe firmy. Oferuje ochronę przed wierzycielami i rozwiązuje spory o wysokość i istnienie wierzytelności.

Aby rozpocząć to postępowanie, sporne wierzytelności muszą stanowić ponad 15% wszystkich wierzytelności. Jeśli ten warunek nie jest spełniony, dłużnik może skorzystać z przyspieszonego postępowania układowego lub postępowania sanacyjnego, jeśli jego sytuacja finansowa jest bardzo zła.

Ważne jest też to, że dłużnik musi uprawdopodobnić przed sądem zdolność przedsiębiorstwa do bieżącego zaspokajania kosztów postępowania układowego i zobowiązań powstałych po dniu jego otwarcia.

Postępowanie układowe rozpoczyna się od złożenia w sądzie wniosku o otwarcie postępowania, który sąd rozpoznaje w ciągu 2 tygodni od dnia jego złożenia.

Po rozpoznaniu wniosku sąd wyznacza sędziego komisarza, a czasami też tymczasowego nadzorcę sądowego, którym dłużnik musi dostarczyć informacje o swoim majątku oraz umożliwić dostęp do firmy i jej dokumentów.

W ciągu 30 dni od dnia otwarcia postępowania układowego nadzorca sądowy przygotowuje i przekazuje sędziemu-komisarzowi plan restrukturyzacji i spis wierzytelności, który wyznacza termin zgromadzenia wierzycieli.

Pomimo otwarcia postępowania układowego, dłużnik nadal może zarządzać przedsiębiorstwem, ale z ograniczeniami. **Może podejmować tylko czynności zwykłego zarządu, a wszystko, co wykracza poza to, wymaga zgody nadzorcę majątku.** To, co uznaje się za zwykły zarząd, różni się w zależności od firmy i sytuacji. Na przykład sprzedaż samochodu może być zwykłym zarządem dla firmy zajmującej się samochodami, ale przekraczać zwykły zarząd dla innej firmy.

W pewnych przypadkach sąd może jednak przejąć zarząd od dłużnika i powołać zarządcę masy układowej. **Dzieje się tak, gdy dłużnik naruszył przepisy w zakresie sprawowania zarządu, co mogło zaszkodzić wierzycielom lub może to zrobić w przyszłości, gdy sposób zarządzania nie gwarantuje**

wykonania układu, albo dłużnik ma kuratora. Może się tak stać również, gdy dłużnik nie wykonuje poleceń sędziego lub nadzorcy, np. nie przedstawił propozycji układowych w wyznaczonym terminie.

Jeśli dłużnik nie współpracuje z nadzorcą, sąd może przekazać zarząd zarządcy. **W skrajnych przypadkach, jeśli sąd uzna, że układ nie zostanie wykonany z winy dłużnika, może zdecydować o umorzeniu postępowania.** Jednak najpierw sąd odbiera zarząd dłużnikowi, aby zarządca z wierzycielami przygotowali nowe propozycje.

Po ogłoszeniu postępowania układowego majątek dłużnika staje się masą układową, która służy wierzycielom, a nie dłużnikowi. Celem jest realizacja układu z wierzycielami, a nie likwidacja majątku. Składniki masy układowej są chronione przed nowymi zabezpieczeniami, takimi jak hipoteki czy zastawy, które wierzyciele mogą ustanowić tylko przed otwarciem postępowania. Wierzyciele nie mogą też uzyskiwać specjalnego traktowania w związku z postępowaniem, aby zapewnić równe traktowanie wszystkich wierzycieli.

Otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego zapewnia dłużnikowi możliwość dalszego prowadzenia firmy również dzięki **zakazowi wypowiedzania umów związanych z przedsiębiorstwem.** Zakaz ten obejmuje umowy najmu, dzierżawy czy leasingu. Bez zgody rady wierzycieli lub sędziego-komisarza, wypowiedzenie umowy jest niedopuszczalne i będzie uznane za nieważne. Art. 256 Prawa restrukturyzacyjnego obejmuje zakresem takie umowy jak: umowa najmu lub dzierżawy nieruchomości, leasingu środków trwałych, kredytu, ubezpieczenia majątkowego, rachunku bankowego, umowy licencyjnej oraz gwarancji.

Jeśli dłużnik spełni warunki wskazane wyżej, egzekucja może być wstrzymana, a z wierzycielami można negocjować układ, który może obejmować wydłużenie terminów spłaty, rozłożenie długu na raty lub częściowe umorzenie zadłużenia.

Postępowanie sanacyjne

Celem postępowania sanacyjnego jest uniknięcie upadłości przez oddłużenie firmy i przywrócenie jej stabilności finansowej. Proces ten obejmuje działania naprawcze oraz możliwość zawarcia układu z wierzycielami.

Jego celem jest nie tylko uniknięcie upadłości, ale także poprawa kondycji finansowej firmy.

Działania sanacyjne mogą obejmować np. redukcję zatrudnienia, sprzedaż zbędnych składników majątku czy zmniejszenie kosztów. Postępowanie sanacyjne może być stosowane niezależnie od poziomu wiarygodności dłużnika i jest zalecane, gdy wymagana jest kompleksowa restrukturyzacja firmy.

Procedura sanacyjna zaczyna się od złożenia wniosku do sądu restrukturyzacyjnego przez dłużnika, jego pełnomocnika, kuratora lub wierzyciela. Wniosek musi być poprawny formalnie. Jeśli sąd zauważy błędy, wezwie do ich poprawienia, dając zazwyczaj tydzień na uzupełnienie. **Rozpatrzenie wniosku powinno nastąpić w ciągu dwóch tygodni, a jeśli potrzebna jest rozprawa, termin może się wydłużyć do sześciu tygodni.**

Po rozpatrzeniu wniosku sąd decyduje, czy otworzyć postępowanie sanacyjne, czy odrzucić wniosek. Dłużnik i wierzyciel mogą się odwołać od decyzji sądu. Postępowanie sanacyjne zaczyna się od uprawomocnienia się decyzji sądu.

Postępowanie sanacyjne obejmuje następujące etapy:

1. Złożenie wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego,
2. Rozpoznanie wniosku,
3. Uprawomocnienie się decyzji sądu,
4. Otwarcie postępowania,
5. Sporządzenie spisu wiarygodności,
6. Przygotowanie planu restrukturyzacyjnego,
7. Wdrożenie działań sanacyjnych,
8. Zwołanie zgromadzenia wierzycieli i głosowanie nad układem,
9. Rozpoznanie układu przez sąd, jeżeli układ został przyjęty.

W wyniku postępowania dłużnik traci zarząd nad swoim majątkiem i musi przekazać go zarządcy sądowemu razem z dokumentami i ewidencjami. Sąd może zdecydować, że dłużnik nadal będzie zarządzać częścią lub całością przedsiębiorstwa, ale to coraz radsze. Po rozpoczęciu postępowania sanacyjnego dłużnik traci pełnomocnictwa, które może nadawać tylko zarządca.

Zarządca sądowy ustala, co wchodzi w skład masy sanacyjnej, opierając się na dokumentach dłużnika. Wszystko, co dłużnik posiada, zalicza się do tej masy, w tym spadki. Dłużnik nie może zabezpieczać swoich długów ani unikać spadku.

Zarządca może unieważnić pewne działania dłużnika z ostatnich 12 miesięcy, takie jak darowizny lub zabezpieczenia majątku, jeśli nie były uczciwe.

Po rozpoczęciu sanacji dłużnik i zarządca nie mogą spłacać długów objętych układem. Potrącenia są możliwe tylko dla wierzytelności powstałych przed lub po otwarciu postępowania.

Bez zgody rady wierzycieli lub sędziego, wynajmujący lub wydierżawiający nie mogą wypowiedzieć umowy najmu, lub dzierżawy. To samo dotyczy umowy kredytowej, gdzie część niewykorzystana nadal może być używana przez dłużnika.

Egzekucja z przedmiotu zabezpieczenia w restrukturyzacji

Wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego co do zasady, powoduje, że wszelkie postępowania egzekucyjne toczące się przeciwko dłużnikowi o należności objęte układem, zostają zawieszane, a nowe nie mogą zostać wszczęte. Wyjątkiem od tej reguły jest możliwość prowadzenia egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia.

Zawieszenie dotyczy zarówno postępowań sądowych, egzekucyjnych, jak i administracyjnych i następuje z mocy prawa, czyli bez potrzeby wydawania postanowienia przez sąd. Ochrona trwa do czasu prawomocnego uchylecia lub umorzenia postępowania restrukturyzacyjnego. W razie zatwierdzenia układu sąd z urzędu wydaje postanowienie stwierdzające umorzenie tych postępowań z mocy prawa

Prawo o egzekucji kontra wierzytelności z zastawem

Zasada pełnej ochrony nie dotyczy prowadzenia egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia w przyspieszonym postępowaniu układowym i postępowaniu układowym (art. 279PrRestr). Zgodnie z przepisem art. 260 pr.rest. wierzyciel, którego wierzytelność była zabezpieczona zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską, może kontynuować egzekucję swojej wierzytelności pomimo otwarcia przyspieszonego postępowania układowego. Postępowanie to nie podlega zawieszeniu, jeżeli egzekucja dotyczy przedmiotu zabezpieczenia. W zakresie, w jakim wierzyciel skierował egzekucję do pozostałego majątku dłużnika, ulega ona zawieszeniu,

chyba że dotyczy składników majątku nieobjętych układem lub wyłączonych na podstawie art. 260 ust. 5 Pr.restr.

Przepis ten ma istotne znaczenie dla dłużnika, bo pomimo otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, może pozbawić go istotnego składnika majątku.

Należy również pamiętać, że skutek zawieszenia dotyczy tylko tych postępowań, które zostały skierowane do należności objętych układem. Prowadzenie egzekucji należności nieobjętych z mocy prawa układem może istotnie wpływać na prowadzenie przedsiębiorstwa dłużnika, a tym samym – na zawarcie i wykonanie układu.

Omówionych przepisów art. 260 ust. 1–4 PrRestr nie stosuje się do egzekucji świadczeń alimentacyjnych oraz rent z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę (art. 260 ust. 5 PrRestr).

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego

Powyższej sytuacji można zapobiec, składając wniosek o zawieszenie postępowania skierowanego do takiego składnika majątku do sędziego – komisarza. Wniosek może złożyć dłużnik lub nadzorca sądowy. Sąd może także wydać takie postanowienie z urzędu, jeżeli stwierdzi, że zawieszenie postępowania z tego względu przyczyni się do funkcjonowania i utrzymania przedsiębiorstwa dłużnika. **Okres zawieszenia postępowania nie może być dłuższy niż 3 miesiące.**

Odmienność postępowania o zatwierdzenie układu

Inaczej sytuacja ma się w przypadku postępowania o zatwierdzenie układu. W tym postępowaniu restrukturyzacyjnym egzekucja może być prowadzona aż do dnia obwieszczenia dnia układowego. Wówczas zawieszeniu, aż do dnia prawomocnego umorzenia postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o zatwierdzenie układu albo zakończenia postępowania o zatwierdzenie układu, ulegają wszczęte przed tym dniem egzekucje. W tym okresie egzekucja nie może być prowadzona nawet z przedmiotu zabezpieczenia.

Czas nie sprzyja dłużnikom

Biorąc pod uwagę rzeczywistość sądową, czyli ilość rozpoznawanych spraw i wniosków, może się okazać, że wydanie decyzji w naszej sprawie może trwać bardzo długo. Do chwili jej podjęcia, egzekucja na majątku dłużnika może trwać nadal, dodatkowo pogarszając jego sytuację. Warto więc

dążyć do zawarcia z wierzycielami takiego układu, w którym będą oni skłonni wstrzymać wszelkie egzekucje do chwili ustabilizowania sytuacji firmy.

Jaki wpływ na naliczanie odsetek ma otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego?

Niezależnie od rodzaju postępowania restrukturyzacyjnego, układ zawarty z wierzycielami obejmuje:

1. Wierzytelności osobiste powstałe przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej,
2. Odsetki za okres od dnia otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego,
3. Wierzytelności zależne od warunku, jeżeli warunek ziścił się w czasie wykonywania układu.

Odsetki ustawowe ujęte w układzie w postępowaniu restrukturyzacyjnym

Odsetki od wierzytelności pieniężnej umieszcza się w spisie wierzytelności w kwocie naliczonej do dnia poprzedzającego dzień otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego włącznie.

Postępowaniem restrukturyzacyjnym objęte są odsetki za cały okres opóźnienia, bez względu na ich rodzaj – za opóźnienie, odsetki kapitałowe czy odsetki podatkowe.

Odsetki, niezależnie od ich źródła, biegną również po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, ale jako objęte układem z mocy prawa nie mogą być spełniane i niejako „dzielą los” restrukturyzowanej wierzytelności głównej.

Nota 40 EUR a postępowanie restrukturyzacyjne

Jeśli dłużnik – przedsiębiorca – nie reguluje swoich zobowiązań w terminie, jego wierzycielowi niejako z automatu przysługuje rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości

równej kwocie 40, 70 lub 100 EUR. Rekompensata przysługuje od każdej transakcji handlowej. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, wierzycielowi przysługuje również zwrot, w uzasadnionej wysokości, poniesionych kosztów odzyskiwania należności przewyższających te kwoty. Sytuacja zmienia się jednak z chwilą otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. **Zgodnie z art. 3 pkt 1 wyżej wskazanej ustawy, jej przepisów nie stosuje się do długów objętych postępowaniem prowadzonym na podstawie ustawy – Prawo restrukturyzacyjne.**

Czy wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych?

Z chwilą otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego zastosowanie ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych nie jest możliwe również w zakresie odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych.

Wyłączenie długów objętych postępowaniem restrukturyzacyjnym z zastosowania ustawy nie oznacza jednak, że wierzycielom za ten okres odsetki się nie należą. Podstawą roszczenia odsetkowego będzie wówczas art. 481 § 1 KC. Wierzycielowi będą się należeć odsetki w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Ich naliczenie będzie możliwe z chwilą upływu terminu płatności.

Restrukturyzacja a odpowiedzialność członków zarządu

W przypadku spółek kapitałowych, zaniechanie uruchomienia procesu restrukturyzacji może wpłynąć na sytuację członków zarządu. Jeśli spółka stanie się niewypłacalna, zarząd ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za jej zobowiązania, co obejmuje również sięgnięcie do prywatnego majątku jego członków.

Czym jest niewypłacalność?

O niewypłacalności, zgodnie z art. 11 Prawa upadłościowego, mówimy, gdy dłużnik (spółka) utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych. Przyjmuje się, że taki stan występuje, **jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące**. Dłużnik będący osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, jest niewypłacalny także wtedy, gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający dwadzieścia cztery miesiące (Art. 11 Prawa upadłościowego).

Niewypłacalność spółki kapitałowej a odpowiedzialność członków zarządu

Zgodnie z prawem odpowiedzialność za zobowiązania spółki kapitałowej ograniczona jest do majątku spółki, jednak nie dotyczy to sytuacji wystąpienia stanu niewypłacalności spółki.

W takiej sytuacji członkowie jej zarządu mogą ponieść odpowiedzialność odszkodowawczą za zobowiązania spółki własnym majątkiem, jeśli w terminie 30 dni od momentu zaistnienia stanu niewypłacalności spółki nie podjęli żadnego z poniższych działań:

- nie zgłosili wniosku o upadłość spółki,
- nie uzyskali (choćby nieprawomocnego) postanowienia o zatwierdzeniu układu w trybie postępowania restrukturyzacyjnego o zatwierdzenie układu,
- nie doprowadzili do wydania (choćby nieprawomocnego) postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego (dotyczy przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego) – art. 21 ust. 3 Prawo upadłościowe i art. 299 Kodeksu spółek handlowych.

Jak restrukturyzacja wpływa na sytuację zarządu spółki?

Wybór postępowania restrukturyzacyjnego niesie za sobą konkretne skutki dla członków zarządu spółki kapitałowej w zakresie ich odpowiedzialności.

W przypadku przyspieszonego postępowania układowego, postępowania sanacyjnego czy też

postępowania układowego, **uchylenie odpowiedzialności członków zarządu następuje z chwilą wydania przez sąd postanowienia (również nieprawomocnego) o otwarciu takiego postępowania.**

Należy przy tym pamiętać, że samo złożenie wniosku o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego **nie gwarantuje uzyskania pozytywnego postanowienia w tym względzie.**

Wybór rodzaju postępowania restrukturyzacyjnego pozostawiony został dłużnikowi, ale nie jest on dowolny. Przepisy stawiają różne wymagania odnośnie poszczególnych postępowań restrukturyzacyjnych. Niewłaściwy wybór rodzaju postępowania, spowodowany np. błędnym wyliczeniem sumy wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem, skutkować będzie oddaleniem wniosku. To w oczywisty sposób nie pozwoli na dochowanie terminu, o którym mowa w przepisie art. 21 ust. 1 Prawa upadłościowego, czyli 30 dni od dnia wystąpienia stanu niewypłacalności.

Dla członków zarządu kluczowy jest czas

Warto pamiętać, że **ustawowe terminy rozpoznania wniosków o otwarciu poszczególnych postępowań restrukturyzacyjnych są jedynie instrukcyjne, czyli niewiążące dla sądu.** W związku z tym mogą znacznie wykraczać poza okres 30 dni, przy założeniu, że dłużnik złoży taki wniosek niezwłocznie po ustaleniu stanu niewypłacalności. **W praktyce sądowej termin rozpoznania sprawy trwa kilka tygodni lub miesięcy** (co jest pewne w sytuacji gdy np. sąd zarządzi rozpoznanie wniosku po przeprowadzeniu rozprawy), dlatego uzyskanie postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego w terminie 30 dni od zaistnienia stanu niewypłacalności może być trudne.

Jeszcze inaczej sprawa ma się w przypadku postępowania o zatwierdzenie układu. Skutek, w postaci możliwości uchylenia odpowiedzialności za zobowiązania spółki, członkowie zarządu uzyskają dopiero z chwilą zatwierdzenia układu przez sąd, a nie jak w przypadku pozostałych postępowań restrukturyzacyjnych z chwilą uzyskania postanowienia sądu o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego.

Wniosek o upadłość jako dodatkowe zabezpieczenie

Zatwierdzenie układu przez sąd praktycznie nie zdarza się przed upływem 3 miesięcy od wszczęcia postępowania o zatwierdzenie układu, zatem jeśli w danej spółce istotnie istnieje realne ryzyko niewypłacalności, można podjąć dodatkowe kroki. **By uchronić członków zarządu przed odpowiedzialnością odszkodowawczą, warto rozważyć równoległe złożenie przez spółkę wniosku o upadłość, który po uzyskaniu zatwierdzenia układu przez sąd należałoby cofnąć.**

Samo otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego nie gwarantuje uwolnienia od odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu. **Ochronę taką członkowie uzyskują tylko wtedy, gdy układ zostanie zatwierdzony w terminie złożenia wniosku o upadłość.** Jeśli jednak układ nie zostanie zatwierdzony w wyznaczonym czasie, nadal będą ponosić odpowiedzialność za zobowiązania spółki.

Czy postawa doradcy restrukturyzacyjnego może mieć wpływ na skuteczne zawarcie układu?

Restrukturyzacja to złożony proces, w którym warto wesprzeć się radą eksperta, który wytłumaczy kwestie formalne i podpowie sposoby postępowania. Przeszukując internet oraz media społecznościowe można natknąć się na wiele ofert firm restrukturyzacyjnych lub kancelarii prawnych proponujących natychmiastowe oddłużenie, umorzenie wierzytelności lub ochronę przed egzekucyjną w 24h, oczywiście za sporą opłatą. W rzeczywistości realnej i profesjonalnej pomocy w zakresie restrukturyzacji udzielają wyłącznie licencjonowani doradcy restrukturyzacyjni.

Kim jest doradca restrukturyzacyjny?

Jedynym podmiotem uprawnionym do doradzania w zakresie restrukturyzacji przedsiębiorstwa jest licencjonowany doradca restrukturyzacyjny. Jego rolą jest prowadzenie i nadzór procesu restrukturyzacji firmy, aby zapobiec jej upadłości. **Żeby zostać doradcą restrukturyzacyjnym, trzeba uzyskać specjalną licencję, co wymaga zdania państwowego egzaminu. To istotne, ponieważ doradcy restrukturyzacyjni w związku z wykonywaniem swoich obowiązków ponoszą odpowiedzialność porządkową, dyscyplinarną, cywilną, a nawet karną.**

Lista doradców restrukturyzacyjnych jest dostępna na portalu publicznym KRZ – Krajowego Rejestru Zadłużonych pod adresem: www.krz.ms.gov.pl. Można tam łatwo wyszukać po nazwisku danego doradcę i sprawdzić, czy jest kwalifikowany i może wykonywać swoje obowiązki. Jeśli okaże się, że nie ma kwalifikacji lub został zawieszony, nie będzie uprawniony do prowadzenia postępowań restrukturyzacyjnych. Takich osób należy unikać.

Jakie są obowiązki doradcy restrukturyzacyjnego?

Na doradcy restrukturyzacyjnym ciąży wiele obowiązków, od których zależy sukces postępowania restrukturyzacyjnego, którym jest przyjęcie układu, a następnie zatwierdzenie go przez sąd. **Obecnie największą popularnością cieszy się postępowanie o zatwierdzenie układu, ponieważ jest najmniej sformalizowanym procesem.** Pierwszy etap tego postępowania toczy się bez sądu, co oznacza, że doradca restrukturyzacyjny jako nadzorca układu ma kluczową rolę. Przede wszystkim ma za zadanie przygotowanie planu restrukturyzacyjnego, propozycji układowych i utworzenie spisu wierzycieli. Cały czas kontroluje przebieg procesu zbierania głosów wierzycieli oraz opracowania dokumentacji wymaganej przepisami ustawy prawo restrukturyzacyjne, w tym sprawozdania o możliwości wykonania układu. Warto dodać, że zakres czynności kontrolnych w odniesieniu do dłużnika ograniczony jest do weryfikacji, czy jego majątek jest prawidłowo zabezpieczony przed zniszczeniem lub utratą.

Czy postawa doradcy restrukturyzacyjnego wpływa na skuteczne zawarcie układu?

Doradca restrukturyzacyjny pełni fundamentalną rolę w procesie restrukturyzacji przedsiębiorstwa, a jego postawa może wpływać na wiele aspektów tego procesu. Doradca restrukturyzacyjny musi posiadać odpowiednią wiedzę i doświadczenie, aby skutecznie prowadzić proces restrukturyzacji. Jego umiejętności analizy sytuacji finansowej, identyfikowania najważniejszych problemów i proponowania realistycznych rozwiązań są kluczowe.

Niezbędna jest także skuteczna komunikacja z wierzycielami, dłużnikami i innymi zainteresowanymi stronami. **Doradca musi umieć prowadzić negocjacje, łagodzić konflikty i budować zaufanie między stronami, co zwiększa szanse na osiągnięcie porozumienia.** Doradca powinien posiadać również umiejętność zrozumienia i uwzględnienia interesów wszystkich stron zaangażowanych w proces restrukturyzacji. To pozwala na wypracowanie rozwiązań, które będą akceptowalne dla wszystkich stron, co decyduje o zawarciu układu.

Doradca musi działać w sposób etyczny i bezstronny, aby zyskać zaufanie wszystkich zainteresowanych stron. Unikanie konfliktów interesów i transparentność działań decydują o utrzymaniu wiarygodności procesu restrukturyzacji. Ważne, aby nadzorca rzetelnie informował wierzycieli o postępach w prowadzonym postępowaniu. Doradca, który potrafi efektywnie komunikować się z wierzycielami, może zwiększyć ich zaufanie do procesu restrukturyzacji i skłonić ich do bardziej przychylnego podejścia do propozycji układowych.

Dobry doradca jest na wagę złota

Postawa doradcy, jego zaangażowanie i determinacja w dążeniu do zawarcia układu mają duże znaczenie. Doradca, który jest zmotywowany i aktywnie dąży do znalezienia rozwiązania, może znacząco wpłynąć na tempo i skuteczność procesu restrukturyzacji. Postawa doradcy restrukturyzacyjnego ma więc istotny wpływ na jego przebieg i wynik. Kompetentny, zaangażowany i etyczny doradca może znacząco zwiększyć szanse na skuteczne zawarcie układu między dłużnikiem a wierzycielami.

Jakie są alternatywy dla restrukturyzacji?

Restrukturyzacja, choć może doprowadzić do poprawy sytuacji firmy, pociąga za sobą również negatywne konsekwencje, mogące zaważyć na sytuacji firmy w dłuższej perspektywie. W takiej sytuacji pojawia się pytanie – co możemy zrobić, by poprawić sytuację firmy bez uruchamiania procesu restrukturyzacji?

Porządki w finansach

Jeśli posiadamy wiele zobowiązań w postaci kredytów lub pożyczek, możemy rozważyć kredyt konsolidacyjny. Połączenie kilku zobowiązań w jedno daje szansę polepszenia warunków spłaty kredytu na naszą korzyść.

Innym rozwiązaniem jest możliwość skorzystania z usług finansowania w ramach usługi faktoringu. Jest ono korzystne dla przedsiębiorstw, które posiadają własne wierzytelności z długimi terminami zapłaty. Na rynku jest wiele firmy faktoringowych, które oferują szeroki wachlarz usług i umożliwiają przelanie środków nawet w dniu zgłoszenia faktury do sfinansowania.

Można również ustanowić zabezpieczenie na rzecz swoich wierzycieli w postaci zastawów, hipotek czy weksli. To pozwoli firmie zachować majątek i zapobiec sprzedaży środków trwałych, takich jak np. samochody czy sprzęty niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej.

Indywidualne negocjacje

Kolejnym rozwiązaniem może być zawarcie indywidualnych uгод z poszczególnymi wierzycielami. Jeśli relacje do tej pory były dobre, jest realna szansa na ustalenie nowego terminu spłaty odpowiadającego obu stronom lub rozłożenia płatności na raty. W ten sposób można uchronić firmę przed kosztownymi i długimi postępowaniami sądowymi i egzekucyjnymi.

Dodatkowo pamiętajmy, że popadając w chwilowe problemy finansowe, warto od razu poinformować wierzyciela o sytuacji i dążyć do porozumienia, by uniknąć oskarżeń o nieuczciwość czy oszustwo. Częstym błędem firm będących w kłopotach jest brak jakiegokolwiek dialogu z wierzycielem w nadziei, że sytuacja rozwiąże się sama.

Poradnik “ABC Restrukturyzacji” powstał jako materiał towarzyszący akcji edukacyjnej pod tym samym tytułem.

Autorami tekstów są prawnicy i radcowie prawni z TC Kancelaria Prawna:

Lucica Kucharec

Beata Gądek

Paulina Eliaz – Pietruszewicz

Maurycy Kieruj

Mateusz Pernak

Paweł Łazarewicz

Opracowanie tekstów: Katarzyna Szulik

Projekt i skład: GAMMA

TC Kancelaria Prawna

53-146 Wrocław

ul. Raclawicka 2-4

 pomoc@tckancelaria.eu

 +48 717 150 569

 www.tckancelaria.eu